1872. IV. évfolyam. 88. szám. Csütörtök, április 4.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni baloldali párt közlönye.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

A belügyminiszter mindenhatósága.

⊙) Habár alkotmányos fogalmak szerint a népképviseleti alapon álló törvényhozás kebeléből kikerült kormány tagjai feleletre vonhatók is: még sem tanácsos soha, sem a kormányt, általános nagy veszély idején kivül, sem egyes minisztert oly hatalommal ruházni fel, minek gyakorlása a törvényhozás illetőségi körébe esik.

Mert a kormány tagjai, a hatalom polczán, annak varázsától elbüvölten, — csak ritkán veszik figyelembe mindazon tekintetet, melyek a nemzet s annak életszerves közegei jelleméhez, sajátságaihoz viszonyitva magasabb szempontokból megitélést igényelnek.

Épen abban áll a népképviseleti alapon alakult törvényhozás becse, előnye az önkényuralom felett, hogy a nemzet különböző rétegeiben meggyökerezett sajátságokra kellő gond fordittatik; s a megállapodások mintegy magából a nemzet kebeléből indulnak ki

Meg is van aztán a nemzeti törvényhozás által behatóan s minden érdek megfigyelésével létrehozott törvényeknek értéke, megvan maradandó becse.

Mig ellenben az önkény alapjára helyezett intézmények könnyedén ingadozásnak indulnak...

E nézetből indulva ki, épen nem helyeselhetjük, az országgyülési többség által keresztülhajtott törvényhatósági törvény legtöbb rendelkezését s az abban foglalt elveket, melyeket a többség az ország nagy része által kifejezett nézetek és feltüntetett érdekek figyelmen kivül hagyásával fektetett le a törvényben.

Különösen pedig elhibázottnak tartjuk a törvényhatósági törvény azon rendelkezését, miszerint a központositási rendszernek hozott több nagyobbszerü áldozat mellett, még azon hatalom is rendelkezésére adatik a belügyminiszternek, hogy a törvényhatóságok belügyi szervezetét elvetheti, vagy tetszése szerint megerősitheti.

Előre lehetett gondolni, hogy a pártkormány, mely ama törvényben azon veszélyes elvet fektette le, miszerint a törvényhatóságok a kormány, vagy az őt képviselő közegek tetszése szerint kötelesek mozogni, — hatalma kiterjesztésében, s a törvényhatóságok jogai megnyirbálásában mindinkább előrehaladni törekszik.

A következmény igazolta is e feltevést.

Mert a törvényhatóságok hiába terjesztették fel szervezési munkálataikat, melyek különleges sajátságaikhoz képest általok legczélszerübbeknek mutatkoztak, a nélkül, hogy a kormányzás megnehezittetett, vagy a törvény kijátszatott volna.

A belügyminiszter tetszése szerint vetette el nyakrafőre a legegyszerübb szervezeti munkálatokat, csak azért, mert neki ugy tetszett; vagy azért, mert e téren is hatalmát akarta mutogatni a törvényhatóságokkal szemben...

Igy történt ez Debreczen város szervezetével.

Nincs az országban egyetlen város sem, melynek — kivált vagyon- s birtokviszonyaira nézve — oly különös sajátságai volnának, mint épen Debreczennek.

Szélesen kiterjedő magán, s részben polgáraival közös vagyonai, pusztái, erdőségei, s amellett gazdálkodási üzletágai oly viszonyokat hoztak létre, melyek kiválóbb figyelmet érdemeltek a szervezési munkálatok körében.

Mivel az idézett törvény 64-ik § szerint a királyi városoknak fenhagyatik azon jog, hogy belügyi szervezetőket sajátságaikhoz s helyi viszonyaikhoz képest magok állapitsák meg:

Debreczen ez irányban különösen két oly szabályt foglalt be szervezeti munkálata keretébe, melyekkel gazdászati érdekeinek és birtokviszonyainak biztositékait akarta lefektetni.

Egyik az, hogy a gazdászati tárgyakat elválasztván a közigazgatásiaktól, a czélszerübb kezelés tekintetéből oda törekedett, hogy tisztviselői ne legyenek egyszerre gazdászati és közigazgatási ügyekkel elfoglalva, hanem a közigazgatási tisztviselők a közigazgatási, a gazdászatiak pedig a gazdászati ügyekben járjanak el; ugy azonban, hogy a gazdászati ügyekben is a rendelkezési jog az elvi megállapodások a bizottmányi közgyülésnek hagyattak fen.

A belügyminiszter ez elkülönitést elvetette, azon nézet alapján, hogy a tisztviselők közt különbséget tenni nem lehet.

Pedig kapni kelle vala a kormánynak azon, hogy ily elvi megkülönböztetés tétetett, ami lehetővé teszi, hogy a közigazgatási ugy, mint a gazdászati ügyek külön tisztviselők által, s jobban és gyorsabban intézte hetnek el, az állam és a város javára egyiránt.

Másik pont, ami a szervezetbe foglaltatott, az, hogy a magánlevéltárnok és a magánlevéltári bizottmány tagjai, — kik a még némi tekintetben zálogos feltételektől függő magán birtokviszonyok körül teljhatalommal jártak el ember emlékezete óta — a régi gyakorlat szerint kijelölés nélkül választassanak.

Ezt is elvetette a belügyminiszter.

Ezáltal a magánbirtokviszonyok körül még fenállani kellő titkoknak tártkapu nyilnék, s Debreczen város legnagyobb kincse idegenek prédájává lehetne. Amit ugyan a város semmikép meg nem engedhet! . . .

Igy áll a dolog a törvényhatóságok önállóságára nézve, mit semmivé akar tenni a belügyminiszter mindenhatósága.

= **A helyzet** az országgyülési pártok közt a husvéti szünnapok alatt nagyon keveset változott, e változás csupán abban áll, hogy most a jobboldal részéről is mutatkozik hajlam arra, hogy segélyére legyenek a baloldalnak a választási tvjavaslat törvénynyé emelése elleni küzdelmében. A Napló is igéri, hogy közelebb megtöri eddigi hallgatását.

= **Az országgyülés** 15 ös bizottsága ma tartja első ülését.

= **A „Pesti Napló“** ujolag erősen állitja, hogy az „Ellenőr“-ben felmerült azen hir, mely a kereskedelmi miniszterium kebelében előfordult zavarokra vonatkozik, alaptalan. Ennek ellenében az „Ellenőr“ oda igazitja ki hirét, hogy csakugyan nem egy osztálytanácsos adta be lemondását, hanem egy miniszteri tanácsos.

— **Nagyváradon** a negyvennyolczadiki honvédek, kik a 48-as párt elveit vallják, ma délben diszebédet rendeznek — Csutak Kálmán miniszteri hivatalnok tiszteletére. Az ebédnek a rendezők nem akarnak semmi politikai szinezetet tulajdonitani, de mi előttünk igen különösnek tetszik, hogy a szélsőbal hivei tisztelegnek Csutaknak, azon Csutaknak, ki Szalontán mint jobboldali képviselőjelölt fog föllépni; s még különösebb az, hogy ez ebédre a szalontai választókerületből igen sokan meghivattak — csupán tiszteletből. Csutak már a mult választáskor fellépett, s akkor is nyiltan szemére lobbantották vesztegetési kisérletét, s ez ebéd is aligha más akart lenni, mint — egy kis korteskedés. És ezt épen a 48-sok teszik a kormány érdekében!

= **Tisza Lajos** közlekedési miniszter leköszönése a „Gy. P.“ szerint bevégzett tény. Helyét Hollán Ernő honvédelmi miniszteri államtitkár foglalja el. Honvédelmi miniszterül pedig Ghyczy Béla ezredest emlegetik.

= **A „Reform“** az országgyülés berekesztéséről szólva, april 12-ét emlegeti, mint az országgyülés berekesztése napját. Ez ügyben tartatott tegnapelőtt déli 11 órakor nagy miniszteri tanács, melynek eredményéről azonban még mi sem jutott köztudomásra.

= **A vasuti bizottság** tegnapelőtt d. u. 5 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette a kamatbiztositás nélkül épitendő vasutak közül a Győrtől Sopronon át, Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő vasutról szóló tvjavaslatot. A tvjavaslatot lényeges módositás nélkül elfogadta a bizottság s elfogadtatását a háznak ajánlani fogja. A többi tvjavaslat a bizottság közelebbi üléseiben vétetik tárgyalás alá.

= **Bellovár**megye részéről m. hó 28-án küldöttség volt ő felségénél Budán, s ezeket a felség elfogadta, mig a csehországi Volinból jött küldöttség nem nyert kihallgatást.

= **Zágrabból** czáfolják azon hirt, mintha horvát küldöttség menne Prágába, hogy a horvát-cseh együttes eljárás módozatait megállapitsák.

A törvényhatóságok szervezése.

*** Nagyvárad; április 3. Nagyvárad tehát belépett a virilis élet „boldog“ országába.

Ma kezdetett el a tisztujitás.

Kiváncsian várta mindenki, hogy a főispán mily eljárást fog tanusitani e kiváló fontosságu gyülésen. És Debreczen s Nagyvárad főispánja közmegelégedésre bebizonyitotta, hogy humánitás tekintetében nem marad hátra Bihar megye főispánjától. Eljárása minden pártot egyformán kielégitett. A kijelölésnél nem párt tekintetek, hanem a többség óhaja volt irányadója.

Főispán ez elvét jóelőre a megnyitó beszédben is hangsulyozá.

Majd elkezdődött a választás.

Különös dolgokat észleltünk e gyülésen. A jobboldal a szélsőballal fogott kezet a pártok jelöltjei megválasztása iránt. De mégis együttesen — megbuktak. A főjegyző megválasztásánál pedig a jobboldaliak közül némelyek az ellenzék jelöltjére szavaztak.

Ily pártzavarban alig volt kitudható a pártok állása.

Annyi bizonyos, hogy a polgármesteri állomás betöltésénél a jobboldal még jelöltet sem tüzött ki, s igy Lukács György egyhangulag választatott meg, ki székfoglalóul gyönyörü programmbeszédet tartott, s igérte, hogy hivatalos müködésében pártatlanul jár el.

Ezután a főjegyző választása következett. E fontos tisztséget Stark Aital nyerte el. Itt a jobboldali pártfegyelem felbomlott, miután látták a hivek, hogy a vezérek, főleg gróf Haller a szavazatszedő bizottság elnöke, (ki egyszersmind zarándi főispán is,) nem a párt, hanem a mellékes érdek által engedte magát vezéreltetni. A baloldal minden egyes tagja hü maradt zaszlójához, minek gyümölcse lőn a — győzelem.

A mai nap tartott választás eredménye e következő: főügyész Molnár Ferencz (Tokodi Ágoston ellen,) főkapitány Serényi Gusztáv, (egyhangulag,) főszámvevő Petrovics András, szótöbbséggel, főorvos Máyer Ágost, (Pollák László ellen,) főmérnök Busch Andor, szótöbbséggel, főpénztárnok Norobáczky Ferencz, pénztári ellenőr Matta Ferencz, mindkettő egyhangulag, árvatvszéki elnök Illye János, árvaszéki ülnök Vargha István, (ki egykor Kossuth titkára volt,) közgyám Tar Károly, mindenik közfelkiáltással; gyámpénztárnok Glatz József.

Aljegyzők, szavazattöbbséggel: Vecsey Gyula, Driva Ödön. Alügyész Ormay Géza, volt főjegyző. Alkapitányok: Mayerhoffer János, Kerekes János, Menszáros Dániel, alszámvevő Vargha Ákos, alnérnök Benedics János, számtiszt Bereghy Ferencz, számsegéd Veigl Gyula, alorvosok: Kálmán Izidor, Bedák István, Schwarcz Zsigmond, főszállásmester Schneider Ede, alszállásmester Kautzner Antal.

Itt bevégeztetett a mai gyülés. Csütörtökön folytattatik. Erről holnap.

UJDONSAGOK.

* **A debreczeni** baloldali pártnak a választási jogot megszoritni és az országgyülés tartamát meghosszabbitni czélzó törvényjavaslat elleni petitiója tegnap küldetett el Tisza Kálmánhoz, a képviselőházhoz benyujtás végett. Tehát vagy ma délután, vagy holnap már a képviselőház elé kerülhet. Ily számos aláirással — (3900 választópolgár van az alá irva) — ellátott kérvény nem gyakran kerül az országgyülés elé. S ha felgondoljuk, hogy az aláirás ily eredménye legfeljebb két napon hozatott létre: a kérvény erkölcsi sulya annál többet nyom a közvélemény mérlegén, mert az a 5900 polgár, ki a kérvényt aláirta, mind irni, olvasni is tudó. S hogy ezek mind a baloldalhoz tartoznak, azt csak nem lehet elvitatni. Fájdalom, hogy a sietség miatt sok, baloldali elveket valló polgártársunkkal nem közöltethetett a kérvény, s igy még számos aláirás elmaradt. Mindebből azonban az követ kezik, hogy mi baloldaliak itt Debreczenben vagyunk nehány ezeren!

* **A lelkeszi hivatal** elnyerése tárgyában nyomtatott körözvény hordoztatik házanként Biró Antal érdekében „Többen“ aláirással. Ez alkalomból megjegyezzük, hogy a házankénti hirdetményhordozgatást se helyeseljük; annyival kevésbé tartjuk illendőnek, hogy a jelölt házanként járjon, szava zatok nyerése végett. Értelmes népünk a szavazáskor bizonyosan nyilatkozni fog aziránt, hogy a szerénység határainak átlépését helyteleniti.

* **A baloldali** nagy lapok Pesten tegnap hozták a debr. baloldali pártnak Ghiczy Kálmánhoz, mint az országgyülési baloldali kör elnökéhez intézett üdvözletét, mely igy hangzik: Mélyen tisztelt elnök ur! Alulirott pártbizottmány az országos baloldali körnek, a miniszterium azon két tvjavaslatával szemben, melyek egyike által az országgyülés időszakának az 1848. IV. t. cz. ellenére s módositásával három évről öt évre hosszabbittatása, másika által pedig ugyancsak az 1848. V. t. cz. 2. §-ban megállapitott választói jogositvány megszoritásával a választásra jogositott polgárok ezreinek legszentebb s legnagyobb horderejü joguktól megfosztatása czélzatik,— tanusitott hazafias rendületlen magatartásáért, kifejtett ernyedetlen kitartó buzgalmáért legmélyebb honfiui üdvözletét, hálás köszönetét és tántorithatatlan hü ragaszkodását nyilvánitja, s legforróbb óhajtása, hogy nehéz küzdelmüket siker koronázza. Kelt Debreczenben, a baloldali elvü pártbizottmánynak márczius 30-án tartott üléséből. Molnár György elnök, Ábrahám László jegyző.

* **A Tisza** részvényeire a befizetések igen szépen folynak, most már 5000-en felül van befizetve. Az alapszabályok leérkezését minden nap várják, s ha leérkeztek, azonnal ki fog hirdetteni a közgyülés, s a szervezkedés kezdetét veendi.

* **Rónai Gyula** szinházunk kitünő képességü tagja ma kezdi meg vendégszereplését a pesti nemzeti szinházban. Először Bánkbánban lép fel.

* **Figyelmeztetjük** a zenekedvelő közönséget a holnapi hangversenyre, mely amellett, hogy jótékony czéllal van összekötve, érdekes programjánál fogva igen sok élvezetet igér. Reméljük, hogy a szinház egészen meg fog telni.

* **Érdekes előadások** várnak közönségünkre a szinházban. Ugyanis vasárnap kezdi meg Lawrenz hires angol zenészeti clown 3 fiával előadásait. Volt alkalmunk ez eredeti müvészeket látni, s állithatjuk, hogy az itt még nálunk nem látott müvészet kellemes estéket fog szerezni a közönségnek.

* **A debreczeni** izr. kongressusi hitközség f. évi márcz. 31-ike d. u. 3 órára hirdetett közgyülése április 10-ikén fog megtartatni; a közgyülés tárgyait már közöltük.

* **A szatmári** gőzmalomtársulatnak városunkban lakó részvényeseit egész tisztelettel fölkérem, hogy április 7-kén, vasárnap d. u. 3 órakor az ügyvédegylet termében megjelenni, s az április 14-kén Szatmárt tartandó társulati közgyülésre tervezett határozati javaslatok fölött szükséges értekezletben résztvenni sziveskedjenek. — Számos részvénytárs megbizásából

Komlóssy Imre.

* **Exner Nándor és Csiszár Gyula** pénzügyigazgatósági fogalmazókat a pénzügyminiszter a debreczeni m. kir. pénzügyigazgatósághoz titkárokká nevezte ki.

* **A kit a gólya költött.** Mult éjjel három csavargót fogott be a rendőrség, ezek közül ketőt hazájukba kisértetett, egy pedig most is bentül. Ez az ember azt sem tudja, hogy hivják, hova való, ki volt az apja vagy az anyja? S az ágról szakadt embert igy nem tudják sehova küldeni.

* **Egy bérkocsis**, mivel rendőri kihágást követett el, a szegényalap javára megbüntettetett.

* **A felülvizsgálatra** Szatmárra ment 11 ujoncz közül a legszigorubb törvényes eljárás mellett csak kettő vétetett be.

* **Talált gyürü.** Fülkei aranymüveshez közelebb egy arany gyürüt vittek megbecsülés végett, s előtte fel tünt a tárgy, s azt a rendőrség kezeibe tette le. A tulajdonos ott átveheti.

* **Toloncztatistika.** A lefolyt évnegyedben a hivatalos kimutatás szerint városunkból 148 egyén toloncoltatott el.

* **Az első pesti** kiházasitó részvénytársulat főügynökségét Debreczenben „Deuts Gotlieb“ jó nevü ismert czég vette át, mely is rövid időn megkezdendi müködését, s arról hirdetményi rovatunkban fogja értesiteni a közönséget.

* **Épen nyolcz hete** már, hogy a váradutczai kut nem jár. Az ottankörül lakók felkértek bennünket, tudakoznók meg, mikor lesz az már valsha ismét használható állapotban.

* **Irodalmi csodabogár.** Beküldetett hozzánk a „Lehel kürtje“ czimü heti lap mutatványszáma „szives felemlités végett.“ E lapot alapitotta Lonkai Antal, s e név — ugy hiszszük — felment bennünket minden részletesebb birálattól.

*** **Irodalom és müvészet.** A magyar tudományos akademia április 2-án összes ülést tartott, elnökölt Csengeri Antal. Szigligeti jelentést tett a karácsoni pályázatra beérkezett pályamüvekről ezek közül 9 figyelemre sem méltó, a többi sem üti meg a kivánt mértéket, s a pályadij ki nem adatik. Ezután Arany János tett jelentést a Marczibányi pályázatról, beérkezett két nyelvészeti pályamü, kiadatik birálatra.

Egy ifju müvésznő tünt fel közelebb Budán Gizella főharczegnő előtt, s ez a 14 éves Hauser Natália, kit a főherczegnő meg is ajándékozott s lelkes buzditó szavakat intézett hozzá.

Szinházi szemle.*)

Vasárnap, márczius 31-én a szinházi nyugdijalap javára adatott „Garibaldi“ — „Szabad kérnem nagysám“ — és „Pajkos diákok.“ — „Garibaldi“ ügyes kis bohózat, mely jólehet, mai nap már jelentősége nagy részét elvesztette, minthogy Garibaldi személyisége körül már nem lebeg az a csodaszerü nymbus, mely a 60-as években vette körül: mégis jó, előadási házag töltéknek. Foltényi sikerülten ábrázolta Garibaldi alakját; Vizváry iskolamestere sokszor megnevettetett. — A „Szabad kérnem nagysám“ Labiche és Delacour egy felvonásos vigjátéka, mely a bécsi Burgszinháznak állandó repertoirjában foglal helyet. — Ügyes szövevény — szellemdus párbeszéd — finom czélzatok — élvezetessé teszik. Bercsényi a különczöt élethün jellemezte; Foltényiné az örökös „Szabad kérnem nagysám“ hallása miatti boszankodását természetes arczjátékkal tükrözé vissza. Zöldy a papucs alatt álló férjet helyzetéhez méltó megadással játszá. — A „Pajkos diákok“ előadásáról hiven referálnunk az előadás jótékony czélja tiltja; csak azon megjegyzésre szoritkozun tehát hogy kevés kegyeletet árult el a jótékonyczél iránt. Ily kedvtelen, darabos, rosz előadást még nem hallottunk; s ez annál érthetlenebb volt, minthogy a „Pajkos diákok“ mintaelőadások közé tartozott. A sikertelenség elvezhetlen sivatagának egyetlen zöld oáza Tannerné

*) Szinházi szemlénk tér szüke miatt már két számunkból maradt ki. Szerk.

TÁRCZA.

LENGYEL KAMÆLEON.

— Beszély. —

(Folytatás.)

— Okmány van kezemben, mely minden kétségesen fölülemelki, azon gyanut, miszerint te mégis összeköttetésben állasz az orosz ezredessel. —

— Elő az okmánynyal! — kiálták többen a tagok közül. —

— Ime, egy levél — folytatá Smilanszky az elnök felé fordulva s annak, a kebléből kivont iratot átnyujtva, — melyet Lubow saját kezüleg irt Sansopolszky Szeverinhez, de utközben elveszté az azt vivő szolga. Én és még két jelen levő társ esetleg a szolga után menvén, megtaláltuk azt.

Az álczások a levélre meresztették szemeiket, de a csend nem lőn megháboritva. —

— A bizalmas sorok elég világosan igazolják vádlott bünét.

— Kérjük a levél felolvasását! — szólt az álarczosok egyike, mig a többiek mind az elnök felé fordultak ezáltal tolmácsolva, hogy a szóló val egyetértenek.

Az elnök először is a levél czimét olvasta el.

„Sansopolszky Severin urnak.“

Aztán felbontva a levelet, következőleg folytatá az olvasást.

„Kedves Severin.“

„Ön e sorok olvasásakor, már meg lesz arról győződve, hogy előttem érthetlen kivánságának eleget tettem.“

„Ha az ovatosság erény, ugy ön maga a megtestesült virtus.“

„Kinevezési okmánya még nincs kezemnél, de reményem erős, hogy nehány nap alatt az igért magas állomást elfoglalhatja. Kormányomnál mindent megtevék az ön érdekében, mi hatalmamban állott. Egyébiránt hiszem, hogy azon igérete, miszerint kineveztetése után ama sansculotteok csoportját, mely nemzeti kormány nevet visel, az igazságszolgáltatás hatalmába adja, a legtöbb nyomatékkal biró ajánlat leend. Éljen boldogul, s bár a nyilvánosság előtt ellenéül kell is föltünnünk, legyen meggyőződve, hogy jóakarója önnek

Hg Lubow ezredes.

Az elnök már befejezé az olvasást s a teremben mégis mindenki hallgatott; a tagok vagy nagyon meg voltak lepetve a hallottak által, vagy mindannyijokat mély elmélkedési kedv szállta meg, mert még nehány percz mulva is minden ajk zárva maradt.

Az általános némaságot harmincz óraütés szerü egyenközü csöngettyü szó szakitá félbe.

E hangot valószinüleg a kőhalmon pipázgató lengyel pór okozá a szög ütögetésével s ez esetben egy uj tag érkezését jelenté az.

— Sansopolszky védekezhetik-e e vád ellen? — kérdé utóbb az elnök.

Szeverin szemei kigyultak, hevesen rázta meg fejét s aztán indulattól rezgő, de bátor hangon viszonzá:

— E levél nem lehet egyéb, mint egy olyan cselszövény kifolyása, mely épen engem választott ki áldozatul. E vád ellen kétség kivül véd multam s a család szelleme, melynek nevét viselem s azon eskü, melyet az élő istenre, ki látja a szivek titkait s ki szigoruan bünteti meg az álnokságot, tenni kész vagyok társaim hallattára, miszerint én büszke önérzettel és pirulás nélkül fogok számot adni tetteimről a mindenség legnagyobb birája előtt. De ezek által nem akarom életemet menteni meg; a vád nincs teljesen bebizonyitva ellenem, mert ama levelet nem én irtam, hanem, más intézte hozzám; — engedjétek esedeznem, hogy emlékem mocsoktalanul maradhasson föl, de, minthogy a gyanut nem vagyok képes magamról teljesen elháritani: mondassék ki fölöttem a halálos itélet, mert a szabadság csak ugy fejlhetik biztosan, ha a gyanusok irányában szigort fejt ki a nemzeti kormány.

Itt elhallgatott pár másodperczre s aztán még e szavakat tevé hozzá:

— Ha bünös vagyok, ugy a halál még nem volt elég büntetés; s ha nem vagyok az, ugy a szabadság martyra leendek: minden nagy eszmének szüksége van vértanukra!

— Huszonnyolcz tag van jelen a vádlotton kivül — szólt az elnök — a kérdést szavazattal fogjuk eldönteni; ki Sansopolszky halálára szavaz: álljon föl.

Smilanszky előbbi helyére sietett és székére ült, de a nagy többség lassu hullámzással állott föl.

Sansopolszky nyugodtan nézte a hullámzást, mely élet és halál felett határozott.

Aztán, midőn meggyőződött, hogy a többség halálra itélte, ujra szólni kezdett.

— Köszönöm, bajtársak, hogy utolsó véleményemet is pártoljátok; kezetekbe van letéve a jövő és szabadság, örködjetek fölötte ezután is feszült figyelemmel. . . . Isten veletek!

E szavak után karjait önkéntesen nyujtá hátra, hogy kisérői annál könnyebben összefüzhessék azokat.

Mindenki hallgatott s ha a tagok lesütött fejeiről itéletet lehet mondani: általános megilletődés szoritá el a szíveket.

(Folyt. következik.)

Frinkeje volt, ki az angol jelmezében pompás alakot ábrázolt, D a l n o k i n é Lizit játszá; s bár e szerep épen nem hangjához való, helyes és érzésteljes énekével mégis tapsra ragadta a közönséget. E g y ü d Geier Jeremiása legjobb szerepeinek egyike. A nézőtér egészen megtelt; az előadás a szinházi nyugdijalapot 416 frttal gyarapitá. —

H e t f ő n, ápril 2-án **„Szép Juhász."** G e r e c s a czimszerepben érzéssel s tisztán csengő hanggal énekelt dalaiért sok tetszést aratott. T a n n e r n é j ó l, s z é p e n — de nem magyarul énekelt. Népdalaiból hiányzott az a magyar zamat, mely oly kinos édes hatással van a magyar ember érzelmeire; játékát azonban ez alkalommal különösen ki kell emelnünk, mert a szokottnál sokkal több elevenséggel birt. Z ö l d y a magyar genrealakja is remek volt. Dicsérőleg kell még megemlékeznünk a 2 ik felvonás végefelé előfordult karénekről, mely szépöszhanggal énekeltetett s valóban megható volt.

K e d d e n, ápril 3 án **„Az erdő szépe."** E gyönyörü darab ügyesebb. megfelelőbb czimet érdemelne. A kitünő jellemeknek egész gyöngysorát szemlélhetjük e darabban; aristokraták és demokraták egyaránt tiszteletet vivnak benne. B e r c s é n y i Albin marquist kitünően ábrázolta; a nemes szivet és büszke gondolkodást sikerülten tolmácsolta; müvészi volt azon jelenet, melyben a kastély elhagyására elhatározza magát s ezt Mozel Györgyek tudtára adja. R ó n a i n é méltó testvére volt a marquisnak: a közönség mindkettőt kihivta. Mándoki és Szakál Róza szokás szerint szép pathossal szavaltak és helyesen játszottak. A többiek is nagyobbára kielégitettek. Közönség szép számmal.

Országgyülési tudósitás.

A képv.-ház ülése ápril. 3.

Elnök S o m s s i c h Pál.

Jegyző: Mihályi. A kormány részéről jelen van Pauler, Lónyay, Tóth.

A jegyző könyv észrevétel nélkül hitelesittetik. C s a n á d y biharmegyei M. Sas községe 100 polgára részéről a választási törvény javaslat elvetése itánt, L á s z l ó Imre számos solti polgár részéről hasonló tárgyu, — S z a k á c s y Dániel zenplénmegyei Mihályi községe részéről a vagyonbiztosság tárgyában kérvényeket nyujtanak be. — M a t o l a y E interpellálja a miniszterelnököt, mint honvédelmiminisztert: miután a honvédelmi minisztérium még máig sem terjesztett be törvényjavaslatot a katonai kötelezettségről, szándékozik-e és mikor ezt beterjeszteni. — I r á n y i Dániel interpellálja a miniszterelnököt, s a horvát minisztert, miután a horvát országgyülés már háromszor elnapoltatott, s az ezt követendett ujabb összeülés előtt feloszlattatott, a bán s két főispán lemondott: mily föltételek alatt akartak egyezkedni a horvát küldöttek, mért oszlatták föl a horvát országgyülést s mért mondott le hivataláról a bán, s két főispán.

N a p i r e n d: **a választási törvényjavaslat** részletes tárgyalása. — G h y c z y Kálmán Madarásznak az ő beszédére tett vonatkozásokat illetőleg azt feleli, hogy a kérdés, melyet Madarász fejtegetett, sem a tudomány, sem a politika praxisa által végleg eldöntve nincs, Henszlmannak azt feleli, hogy a társadalmi osztályoknak a közös-hazaszereteten kivül saját érdekeik is vannak, melyek külön-külön a többiekével éles ellentétben állanak, s melynek kérszek a közös érdekeket föláldozni, igy van ez a nemzetiségi pártokkal, az iparosok, keresкedőkkel stb. A választóknak módjukban van a parlamentbe oly képviselőket küldeni, kik az ő érdekeit képviseljék. A parlamenti rendszernek lényege és előnye abban áll, hogy a törvények a parlament által ugyan, de a nemzet akarata szerint hozatnak. A választási törvényekben a hatalom kérdésének megoldása rejlik; ha a választási jog a nemesség kezében van, akkor a törvények az aristokrátia érdekében hozattak; ha vagyonosak választatnak, a tőke kizsákmányolbatja a munkaerőt; ha pedig a szavazat általános, ochlokratia állhat be. A választási eljárásnak olyannak kell lenni, hogy a parlamentben minden érdek egyenlően képviselve lehessen, s tulsulyra egyik se juthasson. Ezt el lehet érni az alacsony census által. Ilyen például az, mely az 1848-diki törvényekben van megállapitva. Elismeri, hogy vannak korunkban is államok, melyek a társadalmi fejlettség folytán magas müveltségre emelkedtek, s a választói jogokat mennél szélesebbre terjeszthetik; de nekünk saját hazánk viszonyaira kell tekintettel lennünk a törvények alkotásánál; ezért nem pártolhatja Madarász inditványát, de még Henszlman véleményét sem. Madarász J. 7 — 8 millióval óhajtaná szaporitani a szavazók számát, pedig ekkor — a mit Madarász sem óhajt — egyik osztály tulsulyt nyerne a többi felett. — A valódi parlament korlátlan, mindent módosithat és változtathat. És épen azért, ha az általános szavazat üdvös a szövetséges államokban, nem következés, hogy az lenne a monarchikus államokban is.

Kállay Ö. pártolja Madarász inditványát, ugy Klementisz is.

* * *

Az esti ülésben a tárgyhoz szóltak: A l m á s s y, M e d n y á n s z k y, pártolván Madarász inditványát, M o c s á r i az átalános szavazatjog mellett emelt szót. P é c h y Tamás csatlakozikCsernátony módositványához.

Fővárosi értesitő.

** A k i r á l y i c s a l á d a jövő héten Gödöllőre megy.

** N a g y p é n t e k e n Budán a Mátyás-templomban tüzoltók álltak őrt. Mire nem használják még őket?

** K i r á l y n é ő felsége tegnap a vakok intézetében tett látogatást.

** M i l a s s i n lapja, a „Reggeli lapok" előfizetők hiányában megszünt.

Belföldi hirek.

*** A h a z á b a n utóbb 27 nő neveztetett ki távirásznak.

*** S z e b e n b e n „Albina" czimmel uj bank alakult.

*** G ö r g e i A r t h u r Erdélybe utazott. A hir azt mondja, hogy Világosra megy, s az a r a d i szél oda kényszeritette, hogy a bérczes haza felé kerüljön.

*** F ö l d r e n g é s. Esztergomból irják nekünk, hogy ott nagypéntekre virradólag éjjeli 9 óra tájban nehány másodperczig tartó heves földrendülés volt érezhető, mely éjfél utáni 2 és fél óra körül gyengébben ismétlődött.

*** E s z t e r g o m b a n nehány nap előtt temettek el egy szegény öreg aszonyt. Unokáinak is unokái kisérték koporsóját, melyre neve után az volt irva hogy: é l t 106 = százhat esztendőt.

Délutáni posta.

— A hivatalos lap mai száma a következő kéziratot hozza: Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Fazekas József bagosi ref. lelkésznek, a népnevelés és oktatás terén szerzett érdemeiért az arany érdemkeresztet; — **Szabó József** d e b r e c z e n i l e á n y t a n i t ó n a k, továbbá Rónay Antal nyugalmazott városi és Lénárt Mátyás tapió szecsői r. k. tanitóknak, szintén e téren negyven, illetőleg ötven éven tul tett sikeres szolgálataik e l i s m e r é s e ü l a k o r o n á s e z ü s t é r d e m k e r e s z t e t adományozom.

Kelt Budán, 1872. márczius 24.

F e r e n c z J ó z s e f sk.

Báró W e n c k h e i m B é l a sk.

— T i s z a L a j o s közl. miniszter a „Testvér" szerint — biztos hir alapján, l e m o n d á s á t c s a k u g y a n b e a d t a.

— A z o r s z á g g y ü l é s ápril 15 én fog bevégeztetni.

— P r á g a ápril 3. A „Pokrok" és „Narodne Listy" fiókárulóitól a helytartótanács az engedélyt megvonta.

— B é c s, ápril 3. A „N. Fr. Presse" egy hirt emlit, mely szerint a német szövetségtanács az osztrák kormányhoz azon eszmével fordult volna, hogy a bécsi világkiállitás 1874-re halasztassék el.

— F i u m e, ápril 3. Tegnap alakult meg Zichy gróf kormányzó elnöklete alatt a bécsi világkiállitás ügyében kireudelt helyi bizottság s azonnal megkezdette müködését. — Tengerészeti kiállitmányok dolgában az egész magyar-horvát tengerpartra nézve külön bizottmánykép rendeltetett ki a kormányzóval a kir. tengerészeti hatóság.

Olvasóinkhoz!

Lapunk bezártáig táviratainknem érkeztek meg. Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

— **A kecskeméti iparegylet** által rendezendő iparmükiállitás. Megnyittatik f. 1872. év augusztns 31-kén, és tart szept. 8-ik napjáig. Helyiség: a reform. főiskola és tere. Kiállitható minden oly tárgy, melyek Magyarországnak egyrészről iparát, természeti kincseit vagy ritkaságait képezik; másrészt az ipar, kereskedelem, müvészet, szorgalom és házi takarékosság jelenlegi állásának és fejlődésének mérvét kitüntető tényekül szolgálnak. A jutalmak: pénz, érem és oklevélből **állanak**; minden pénz és éremmeli jutalmak azonban oklevéllel is igazoltatnak.

Pénzbeli jutalmak. Kézmüiparbeli tárgyakra: A legjobb asztalos müre 1-ső dij 10 arany, 2-ik dij 4 ar., a legj. aranyozó müre 5 ar., a legj. bádogos müre 5 ar., czipész müre 4 ar., csizmadia müre 4 ar., esztergályos müre 5 ar., fazekas müre 4 ar., fésüs müre 4 ar., festő-karton müre 5 ar., festő-selyem müre 5 ar., gombkötő müre 4 ar., gubás müre 4 ar., kádár müre 5 ar., kalapos müre 4 ar., kerékgyártó müre 8 ar., kosárkötő müre 4 ar., kovács müre 1-ső dij 8 ar., 2 ik dij 4 ar., könyvkötő müre 4 ar., késes müre 4 ar., kőnyomdai müre 5 ar., köteles müre 4 ar., lakatos müre 1 ső dij 8 ar., 2-ik dij 4 ar., müszerkovács müre 5 ar., nyereggyártó müre 4 ar., rézmüves müre 6 ar., rézöntő müre 4 ar., bronzöntő müre 4 ar., szijgyártó müre 8 ar., férfi szabó müre 1-ső dij 8 ar., 2-ik dij 4 ar., női szabó müre 6 ar., szücs müre 6 ar., szürszabó müre 4 ar., szerszámos müre 4 ar., takács müre 5 a., timár müre 10 ar., vésnök müre 5 a. **Esetleg érmek és oklevelek.**

Az itt meg nem emlitett kitünőbb kézmüipar tárgyak is jutalomdijakban lesznek részesitendők.

A gyáripar körébe tartozó, valamint a II. III. szakasz alatt nevezett tárgyak, mind müvészeti és szaktudományi müvek, érmekkel és oklevelekkel fognak kitüntettetni. Ipartermékek jutalomdijai: Az a) alatt nevezett termékekre 1-ső dij 5, — 2-dik 3, — 3 dik dij 2. összesen 10 ar. A b) alatt nevezettekre 1-ső dij 5, — 2-ik dij 3, — 3-dik dij 2. összesen 10 ar:, A c) alatt nevezettekre 1-ső dij 5, — 2-dik dij 3, — 3-dik dij 2. összesen 10 ar., Föld, ásványtermékek és vegytani müvek jutalomdijai: 1-ső dij 5, — 2 dik dij 3, — 3-dik dij 2. összesen 10., Kertészet, borászati ipar, méhészet, halászat és vadászati eszközökre: 1-ső dij 5, — 2-dik dij 3, — 3-dij 2. összesen 10 ar., Gazdasszonyi készitmények jutalomdijai: 1-ső dij 5, — 2-dik dij 3, — 3 dik dij 2. összesen 10., Női iparmüvek jutalomdijai: 1-ső dij 5, — 2 dik dij 3, — 3-dik dij 2. összesen 10 ar., Összesen 278 arany.

Mindezekre érmek és oklevelek, egyelőre határozatlan számban, a biráló bizottságok itéletéhez mérten, fognak kiadatni.

A magas kormánytól jutalomdijakra nyert 1800 frt., ugyan ily czélra Kecskemét városa által külön is utalványozott 300 frt., a fentebbi jutalmak fedezésére és az érmekre fog forditatni.

Ha valamely osztályban netalán kitüntetésre jogosult mü nem lenne, ez esetben a jutalom különösen kiváló más osztálybeli tárgyak jutalmazására fog felhasználtatni.

Távirati tudósitás

a bécsi tőzsdéről ápril. 4-ről.

Arany . 5 frt, 25 kr. — Ezüst . . 108 frt — kr.

Feleles szerk. és kiadótulajdonos: **OLÁH KÁROLY.**

H I R D E T É S E K.

Varrógép gyárosok és iparosok számára.

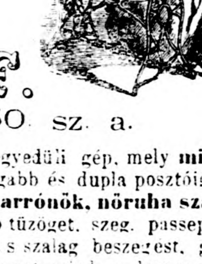

Főügynöksége
A SINGER MANUFACTURING CO.-NAK
New-Yorkban.

ROTH L. F.
Debreczen, Váradutcza 2130. sz. a.

A S i n g e r amerikai uj családi varrógép azon egyedüli gép, mely **mindannyi anyagot** a legfinomabb tüll és kartontól a legvastagabb és dupla posztóig is varr, valódi kincs tehát mindannyi háztartásra, **fehérruha-varrónők, nőruha szabó** és **nőczipészek, sapka** és **ernyő-csinálókra** nézve, a gép tüzöget. szeg. passepoilzsinórt bevarr, védzsinórt felvarr, minden kondoritó munkát s szalag beszegest, gyapotist végez s fölibevarrást és sujtás felvarrást eszközöl s azt mind a legnagyobb könyüséggel és szabatossággal.

A gép használatának begyakorlása 3—4 óra munkája.

A „Singer Manufacturing Company" nagy gépei gyárosok és iparosok számára kiválólag erősen vannak alkotva és a leggyönyörübb munkát szolgáltatják.

Valamennyi gép munkapróbái ki vannak rakva.

A gépek legnagyobb készséggel mutattatnak és megszerzésük kevésbé vagyonosaknak részletfizetésekkel könnyittetik. — Bátor vagyok t. cz. becses látogatásra felkérni, hogy e gépek kiválósága iránt meggyőzödhessék.

3. 21—? **Roth L. F.**

Kitünő minőség.

Családi varrógépek,

Jutányos árak, ingyen oktatás.

Kacsó Ferencz
üzletében

Czeglédutcza, Takarékpénztár ház alatt

Mindenféle kész törött festékek. — hozzávaló len kencze, pamacsok, gépfaolaj, parafin szekérkenőcs, bármily mennyiségben. ugy szinte gazdasági és kerti veteménymagvak, valamint füszeráruk, ásványvizek, elsőrendü kőszén. jutányos áron ajánltatnak.

173 1—18

QUENTZER TESTVÉREK PESTEN
Nádor-utcza 1-ső szám

ajánlják legnagyobb választéku, elismert jóságu, ugy saját — mint szintén a legjobb hirü franczia, angol és német — gyártmányu

Nemez és selyem kelméjü kalapjaikat
urak, ifjak és gyermekek számára

legolcsóbb gyári árakon, nagyban és kicsinyben. **Bizományi főraktár Debreczen és környékére**

Kubinyi Kálmán,

8 2—? előbb:

Márton László

kereskedésében.

Piacz-utczán, a Kis-templom mellett.

Eladó luczernás.

A t é g l á s k e r t b e n az első járásban 19 k a p a luczernás k é t t a g b a n minden órán eladó.

Értekezhetni a tulajdonos

Szabó Bálinttal

Debreczenben hatvan-külváros 3375. sz. a.

174. 1—3.

Arverési hirdetés.

A debreczeni kir. járásbiróságnak 1872-ik évi márczius hó 7-én 1153 sz. a kelt végzése folytán, ezennel közhirré tétetik, miszerint özv. Lakatos Gáborné Erdődi Anna felperes részére. Nagel Jakab és Botka Juliánna alperesektől 70 fr. h zbér tartozás s jár. erejéig le, illetőleg felülfoglalt ingóságok, nevezetesen: több nemü szobabeli butorok nevezet alperes helybeli piaczutczai 1656 sz. a. lakásokon f. é. a p r i l 1 0-é n d. e. 9 ó r a k o r nyilvanos árverés utján készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Mire a venni szándékozók meghivatnak.

Kelt Debreczen 1872 ápril 2.

Bányai Vincze

172 1 — 3. kir. járásbirósági végrehajtó.

TAVASZI NAPERNYŐK
és
KELMÉK

gazdag választékban, igen jutányos áron kaphatók

Rott Lipót és Társánál,

főpiacz Takarékpénztár épület.

Haszonbérbeadási hirdetmény.

Szabolcsmegye, Pilis község határában mintegy 300 holdas tágas birtok, gazdasági épülettel és regálebeli jövedelemmel f. 1872. évi Szent-Mihály naptól három avagy hat egymásután következendő évre haszonbérbe kiadandó; miről a haszonbérelni szándékozók azzal értesittetnek, hogy a kibérlési föltételek Kassán mészárosutcza 18-ik sz. a. alól irott bérbeadó tulajdonosnál megtekinthetők és az iránti fölvilágositások ugyanattól lévél utján nyerhető. 169 1—3

Kelt Kassán 1872. mácz. 31.

Hetfleisch Elek Zsuzsánna.

Felhivás.

A z é r m e l l é k i t a k a r é k p é n z t á r r é s z v é n y a l á i r ó i t tisztelettel felkérem és felhivom, hogy folyó évi á p r i l i s 12-én S z é k e l y h i d o n a v á r o s h á z á n á l a l a k u l ó k ö z g y ü l é s r e és az e l s ő r é s z l e t f i z e t é s h a t á r i d e j é n e k m e g h a t á r o z á s á r a vagy személyesen vagy részvényes meghatalmazottjaik által jelenjenek meg.

Kelt Székelyhidon, 1872. ápril. 2.

170 1—3 megbizásból

Balogh Lajos

ügyvéd, ideiglenes jegyző.

Arverési hirdetés.

A savóskuti idei vágástérről lekerült sukkos, hosszu és görcstáknak, mult márcz. hó 20-án megkezdett árveréseni eladása. **f. április hó 5-ik és 6-ik napjain** azon hatósági engedély mellett fog folytattatni, hogy a debreczeni venni szándékozók az általuk megvett tákat a városi fa raktár melletti üres téren kiraktározhatják.

Kelt. Debreczen 1872. ápril 2-án.

Laky Lajos

167 3—3 v. tanácsnok.

Egy igen jó hangu „Zongora" eladó, vagy havi használatra bérbe is megkapható, — tudakozódhatni Nemes Gábor váradutczai 2091-dik számu lakásán.

159 4—4

Diszmü-áru kereskedésbe felveendő egy jó házból származott 14 vagy 15 éves oskolázott ifju, bővebb utasitást ad a szerkesztőség.

171. 1—3.

A kádasutcza elején 1834-ik sz. alatti házban, egy bolt, három szoba, konyha stb. hozzátartozókból álló. — Ezentul még egy másik, két szoba, egy konyha stb. álló lakosztály is pünkösdtől kezdve bérbe adandó.

Értekezhetni **Katz Jakabnál.**

66 2—3

Eladó majorsági föld.

A pályi ut mellett 2 hold majorsági föld 1 tanyai épülettel, ólakkal akollal, tengeri tartóval minden órán örök áron eladó.

Értekezhetni a tulajdonos

Tóth Józseffel

165 2—3 Bárány utcza 2437 sz. a.

Debreczen, 1872. Nyomatott Telegdi L. betüivel.